

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 115/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti PRIMACHOV, s. r. o., Horná 65A, Banská Bystrica, IČO 36 055 115, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Kašuba spol. s r. o., Horná 41, Banská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Kašuba, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 11 Cb 230/2007 z 3. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti PRIMACHOV, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. novembra 2019 elektronicky doručená a 9. decembra 2019 písomne dodatočne doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti PRIMACHOV, s. r. o., Horná 65A, Banská Bystrica, IČO 36 055 115 (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 Cb 230/2007 z 3. septembra 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ si žalobou doručenou okresnému súdu uplatnil nárok na zaplatenie sumy 597 490,54 € s príslušenstvom proti obchodnej spoločnosti FirstFarms Gabčíkovo, s. r. o. Sťažovateľ požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov a okresný súd uznesením z 12. júla 2019 rozhodol tak, že mu nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

3. Proti uzneseniu okresného súdu z 12. júla 2019 podal sťažovateľ sťažnosť, „*ktorú odoslal e-mailom dňa 22. 08. 2019 o 23:59 hod. z adresy kasuba@kasuba.sk na adresu podatelnaOSDS@justice.sk a na adresu kasuba@kasuba.sk (ktorý bol žalobcovi doručený na adresu kasuba@kasuba.sk dňa 22.08.2019 o 23.59 hod.), a súčasne aj faxom dňa 22. 08. 2019 o 23:56 hod. z čísla 048/4153175 na číslo 031/8822191. Následne žalobca Okresnému súdu Dunajská Streda doručil dňa 30. 08. 2019 listinnú podobu sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 12. 07. 2019... “.*

4. Okresný súd napadnutým uznesením č. k. 11 Cb 230/2007-1400 z 3. septembra 2019 sťažnosť sťažovateľa odmietol ako oneskorene podanú z dôvodu, že bola okresnému súdu doručená elektronicky bez autorizácie 23. augusta 2019 o 00.00 h, t. j. po zákonom

ustanovenej lehote, a pokiaľ ide o faxové podanie, toto bolo možné uskutočniť len podľa § 42 Občianskeho súdneho poriadku.

5. Sťažovateľ nesúhlasí s právnym záverom okresného súdu, že sťažnosť podal až 23. augusta 2019, keďže ju podal už 22. augusta 2019 o 23.59 h e-mailom a taktiež faxom 22. augusta 2019 o 23.56 h, teda sťažnosť podal „*elektronicky dvomi spôsobmi už dňa 22. 08. 2019, t. j. v lehote na podanie sťažnosti, resp. včas a nie oneskorene.*“. Podanie sťažnosti v uvedenej lehote a uvedeným spôsobom sťažovateľ preukazuje takto:

„1. e-mailom o odoslaní sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 12.07.2019 č. k. 11 Cb/230/2007-1300 dňa 22.08.2019 o 23:59 hod. z adresy *kasuba@kasuba.sk* na adresu *podatelnaOSDS@justice.sk* a na adresu *kasuba@kasuba.sk*;

2. zoznamom doručených e-mailov na adresu *kasuba@kasuba.sk* dňa 22. 08. 2019;

3. protokolom o odoslaní dokumentu - sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 12. 07. 2019 č. k. 11 Cb/230/2007-1300 - faxom dňa 22. 08. 2019 o 23:56 hod. z čísla 048/4153175 na číslo 031 /8822191;

4. doručenkami o dodatočnom doručení listinnej podoby sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 12. 07. 2019 č. k. 11 Cb/230/2007-1300 zo dňa 30. 08. 2019 zaslanej Okresnému súdu Dunajská Streda e-mailom a faxom dňa 22. 08. 2019.“

6. Podľa sťažovateľa okresný súd napadnutým uznesením porušil jeho označené práva podľa ústavy a dohovoru a odňal mu ním právo na súdnu ochranu.

7. Na základe tejto argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu garantované v článku 46 ods. 1 Ústavy... a právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie garantované v článku 6 ods. 1 Dohovoru... uznesením Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 3. septembra 2019 sp. zn. 11 Cb/230/2007-1400 porušené bolo.“

2. *Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 3. septembra 2019 sp. zn. 11 Cb/230/2007-1400 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Dunajská Streda na ďalšie konanie.*“

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta právny záver okresného súdu, podľa ktorého posúdil jeho sťažnosť podanú elektronicky e-mailom ako oneskorene podanú, a zároveň právny záver, že sťažnosť podanú telefaxom nemožno účinne urobiť podľa ustanovení zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

16. Okresný súd v napadnutom uznesení z 3. septembra 2019 uviedol:

«4. Sťažnosť sa podľa § 242 CSP podáva v lehote 15 dní od doručenia uznesenia na súde, ktorý napadnuté uznesenie vydal. Ako je zrejmé z doručenky (č. l. 1304), napadnuté uznesenie bolo doručené žalobcovi 07. 08. 2019. V dôsledku toho potom zákonná 15-dňová lehota uplynula 22. 08. 2019 a uznesenie sa stalo v tento deň právoplatným. Sťažnosť podaná elektronicky bez autorizácie, to je bez zaručeného elektronického podpisu (č. l. 1308), bola na súd doručená dňa 23. 08. 2019 o 00:00 hod. (porov. výpis z doručenej pošty podateľňa OSDS na č. l. 1397 s presným časom prijatia podania), čiže bola podaná zjavne po zákonom stanovenej lehote. Pokiaľ ide o okamih doručenia elektronického podania súdu, tak... „pre zachovanie lehoty na podanie odvolania nie je rozhodujúci okamih odoslania e-mailu, ale okamih doručenia e-mailovej správy súdu...“ (viď uznesenie NS SR z 28. 05. 2013, sp. zn. 6 Cdo 147/2013).

5. Sťažnosť bola podaná tiež formou telefaxu (č. l. 1305) - takéto písomné podanie však bolo možné uskutočniť len podľa § 42 OSP. Od 01. 07. 2016 platí, že podľa § 125 ods. 1 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe... Ide o taxatívny výpočet možností podôb podania strany. Týmito podobami podania sa zjednocuje terminológia procesného predpisu a hmotnoprávna terminológia o písomnej podobe právneho úkonu. Písomné podanie už nie je možné, ako to bolo podľa § 42 OSP, uskutočniť telefaxom.“ (viď (ŠTEVČEK. M. a spol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 447).»

17. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia okresného súdu dospel k záveru, že právne závery okresného súdu – vo vzťahu k včasnosti podania sťažnosti a vo vzťahu k prípustnosti faxového podania – sú logické, rešpektujú účel vo veci aplikovaných právnych noriem – predovšetkým príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. Odôvodnenie napadnutého uznesenia je dostatočným podkladom pre výrok, ktorým okresný súd sťažnosť odmietol ako oneskorene podanú, preto právne závery okresného súdu nie sú zjavne neodôvodnené a sú tak ústavne akceptovateľné.

18. Ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné zdôrazniť, že forma elektronickej komunikácie, ktorú zvolil sťažovateľ (resp. jeho právny zástupca, pozn.) pri podaní sťažnosti, nespadá do pôsobnosti zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“). Z uvedeného preto zároveň vyplýva, že na sťažovateľom zvolenú formu elektronickej komunikácie nemožno aplikovať pravidlo, podľa ktorého elektronické podanie je podané jeho odoslaním do elektronickej schránky orgánu verejnej moci (§ 25 ods. 1 tretia veta zákona o e-Governmente).

19. Tento záver podporuje aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý pravidlo vymedzené v § 25 ods. 1 zákona o e-Governmente aplikoval na neautorizované elektronické podanie podané prostredníctvom portálu eŽaloby (v spojení s povinnosťou doručiť podanie v desaťdňovej lehote podľa § 125 ods. 2 CSP, pozn.), keď pri vyplnení správneho súdu považoval pre zachovanie lehoty na podanie odvolania za rozhodný moment odoslania elektronického podania bez potreby ďalšieho preukazovania momentu skutočného doručenia podania z tohto systému určenému súdu (porovnaj napr. uznesenie sp. zn. 3 Cdo 105/2019 z 10. októbra 2019 a judikatúru uvedenú v tomto rozhodnutí – sp. zn. 5 Cdo 12/2018, 8 Cdo 14/2019, 5 Cdo 75/2019). Vo vzťahu k bežnej e-mailovej komunikácii však v inej veci uviedol, že pre zachovanie lehoty na podanie odvolania nie je rozhodujúci okamih odoslania e-mailu, ale okamih doručenia e-mailovej správy súdu, pritom za doručené sa považuje odvolanie v deň doručenia e-mailu súdu, i keď sa tak stalo po úradných hodinách súdu (uznesenie sp. zn. 2 Obdo 12/2016 z 31. januára 2017). V tomto kontexte je vhodné zdôrazniť, že v prerokúvanom prípade sťažovateľ nevyužil portál eŽaloby, ale klasickú e-mailovú službu na podanie elektronickej neautorizovanej sťažnosti.

20. Určenie rozhodného momentu pre záver o zachovaní lehoty – pri forme elektronickej komunikácie, ktorú zvolil sťažovateľ, vychádza z § 121 ods. 5 CSP, podľa ktorého lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť. Z tohto hľadiska je pre právny

záver o zachovaní lehoty rozhodujúce posúdenie toho, či osoba, ktorá odosiela podanie prostredníctvom e-mailovej služby, odovzdala podanie orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť. Ústavný súd v tomto kontexte dospel k záveru, že pri využívaní bežnej e-mailovej služby ide o priame a bezprostredné využitie technického prostriedku, prostredníctvom ktorého sa uskutočňuje prenos dátovej (elektronickej) správy od odosielateľa k príjemcovi. V tejto forme elektronickej komunikácie nemožno uvažovať o konkrétnej e-mailovej aplikácii (službe) ako o orgáne, ktorý má povinnosť doručiť podanie v zmysle § 121 ods. 5 CSP. Z tohto pohľadu je rozhodným moment, keď bola e-mailová správa doručená príslušnému súdu, a nie moment odoslania tejto e-mailovej správy.

21. Ústavný súd podporne poukazuje aj na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, ktorá vychádza z právneho záveru, že elektronickej komunikácia prostredníctvom e-mailu (alebo aj telefaxu) nie je komunikáciou prostredníctvom orgánu, ktorý je povinný doručiť podanie, preto rozhodujúcim je moment doručenia podania súdu (porovnaj napr. I. ÚS 250/05, III. ÚS 2361/08 a IV. ÚS 2492/08).

22. Nad rámec veci ústavný súd tiež poukazuje na § 821 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), podľa ktorého orgán verejnej moci, advokát, súdny exekútor, notár a správca sú povinní v konaní pred súdom doručovať podania do elektronickej schránky súdu a používať pri elektronickej komunikácii so súdom elektronickej schránku aktivovanú na doručovanie, ktorej sú majiteľom; to neplatí, ak súd požiada o predloženie určitej listiny a pre predkladanie administratívneho spisu alebo iného spisu. Ak je pre podanie určený elektronickej formulár, sú osoby podľa predchádzajúcej vety povinné podanie urobiť prostredníctvom takého formulára. Trovy vzniknuté porušením povinnosti podľa prvej vety nie sú predmetom náhrady trov konania.

23. Uvedené ustanovenie zákona o súdoch sankcionuje nevyužitie príslušnej formy elektronickej komunikácie so súdom znášaním trov konania, ktoré zvolenou formou doručenia podania vznikli, a nemožnosťou ich náhrady. Obdobne možno nazerať na využitie bežnej e-mailovej komunikácie v tom zmysle, že ak advokát nevyužije formu

elektronickej komunikácie podľa zákona o e-Governmente, ktorý je založený aj na systéme elektronických potvrdení o doručení, resp. odoslaní, je v zásade povinný znášať riziko komplikácií, ktoré pri tejto forme elektronickej komunikácie môžu vzniknúť. Je to dané aj povahou e-mailovej komunikácie, keďže súd môže zistiť, že osoba podala určité podanie, až keď mu je toto podanie doručené, vzhľadom na to, že na odosielajúcej strane vystupuje výlučne uvedená osoba, ňou zvolené hardvérové zariadenie a ňou zvolená e-mailová aplikácia. Okrem uvedeného je potrebné prihliadnuť aj na to, že preukázanie momentu odoslania e-mailu bežnými prostriedkami, napr. prostredníctvom tzv. screenshotu, t. j. fotografie obrazovky (ktorý zvolil aj sťažovateľ, pozn.), alebo pokročilejšími prostriedkami, napr. prostredníctvom exportu dát zo serverového logu vo formáte textového súboru, je pre zručnú osobu pomerne ľahko pozmeniteľným dôkazom. Nepochybniteľné preukázanie momentu odoslania e-mailu by vo svojej podstate bolo v sporných prípadoch potrebné realizovať takmer na úrovni znaleckého dokazovania certifikovaným subjektom na základe priameho vstupu do systému odosielaťa e-mailu. Aj tieto praktické hľadiská podporujú právny záver, že pri elektronickej komunikácii vo forme bežného e-mailu je rozhodujúci okamih doručenia e-mailovej správy, a nie okamih jeho odoslania.

24. K nemožnosti podať podanie telefaxom od účinnosti Civilného sporového poriadku ústavný súd poukazuje napr. na svoje skoršie uznesenie sp. zn. II. ÚS 349/2019, v ktorom uviedol zhodnú argumentáciu ako okresný súd v napadnutom uznesení z 3. septembra 2019.

25. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2020

Miroslav DURIŠ
predseda senátu